

امنیت در سایه حجاب

از جمله مباحثی که همواره به عنوان یک موضوع بحث برانگیز و جنجالی، مطرح بوده، ذهن و ضمیر انسان ها و جوامع بشری را به خود معطوف و مشغول ساخته است، مقوله حجاب و تعیین حدود و ثغور آن، بوده است. عده ای رعایت حجاب و پوشش اسلامی را مانع حضور زنان در اجتماع تلقی کرده و مدعی هستند که رعایت حجاب برای خانم ها دست و پاگیر بوده و مانع فعالیت های آنها در عرصه های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی می شود و از این ناحیه، آسیب های اقتصادی به جامعه و پیامدهای روحی و روانی برای خانم ها به ارمغان می آورد! برخی دیگر، قانون حجاب را مغایر اصل آزادی و دموکراسی معرفی نموده و با جدیت تمام با آن مخالفت می کنند و با کسانی که با میل و رغبت، حجاب و پوشش شان را به عنوان یک وظیفه و تکلیف رعایت کرده و در اجتماع ظاهر می شوند با شدت برخورد کرده و از امتیازات اساسی و مهم اجتماعی مثل رفتن به مدرسه، دانشگاه، استخدام در ادارات دولتی و گرفتن گذرنامه و... محروم می کنند، آن هم در کشورهایی که خود را مهد فرهنگ و تمدن و پایه گذار دموکراسی معرفی کرده و از آزادی های فردی و اجتماعی دم می زنند!

عده ای قابل توجه نیز حجاب را به عنوان یک اصل و رعایت آن را در جامعه لازم و ضروری دانسته و از آن دفاع و حمایت می کنند. هر یک از این گروه ها از راه و روش خاصی پیروی کرده و ضرورت رعایت حجاب را از منظرهای مختلفی بیان داشته اند. برخی ضرورت رعایت حجاب را از منظر روان شناسی مطرح کرده و به بحث و ارزیابی آن پرداخته اند و با توجه به

نیازهای روحی و روانی انسان، ضرورت رعایت حجاب را برای رشد و ترقی و تمرین تعالی او، معرفی کرده اند ۱ .

برخی دیگر حجاب را به عنوان یک امر فطری، تلقی کرده و برای اثبات ادعای خود به شواهدی از اوستا، تلمود، تورات و انجیل تمسک نموده اند این دسته مدعی هستند که حجاب به عنوان یک اصل مشترک در تمام ادیان، جایگاه خاصی داشته و دارد ۲ .

دسته ای دیگر با توجه به فرهنگ مبتدل غرب و رواج برهنگی و آسیب های فراوان و پیامدهای منفی آن «که از این رهگذر متوجه قشر حساس خانم ها شده، آمار و ارقام به خوبی آن را نشان داده و حکایت می کند» به ضرورت رعایت حجاب استدلال کرده و آن را حریم امن برای خانم ها و رشد و سلامت خانواده و اجتماع دیده اند و معرفی کرده اند ۳.

عده ای دیگر حجاب را به عنوان تکلیفی الهی تلقی کرده و در انجام رعایت آن، مثل سایر واجبات الهی، خود و دیگران را ملزم می دانند و در انجام تکلیف و پوشش اسلامی از سرزنش و ملامت ملامتگران و توهین و تحقیر این و آن، افسرده و عصبانی نمی شوند بلکه آن را به عنوان تکلیف الهی که باعث عفاف و پاکدامنی افراد و بهداشت و سلامت خانواده و اجتماع شده و رشد، ترقی و کمال آنان را به همراه دارد با عشق و علاقه رعایت می کنند و رعایت آن را به دیگران نیز توصیه نموده و به انجام آن تشویق و ترغیب می نمایند .

البته طرح و دسته بندی نظریات به معنای مخالفت آنها با یکدیگر نیست به گونه ای که قابل جمع نباشد. بلکه می توان گفت: رعایت حجاب را همه قبول دارند منتهی هر دسته از زاویه ای خاص بر ضرورت آن استدلال کرده اند .

در این میان اگر آیات شریفه قرآن کریم در ارتباط با مقوله حجاب را ارزیابی کنیم متوجه خواهیم شد که مسئله حجاب و پوشش که به عنوان یک پدیده بحث برانگیز و جنجالی در دنیای امروزی مطرح است امر جدید و نوظهوری نیست که با آمدن دین مبین اسلام، تشریح شده باشد، بلکه اگر نگوئیم این مسئله ریشه در فطرت انسان دارد، لااقل می توان ادعا کرد که همراه با خلقت انسان، حتی قبل از هبوطش در عالم خاکی، مطرح بوده است، هنگامی که آدم ابوالبشر و همسرش حوا، توسط دشمن قسم خورده ای به نام ابلیس، وسوسه شده و به منطقه ممنوعه نزدیک، و از حد و مرز تعیین شده تجاوز می نمایند، یک باره خود را عریان و برهنه احساس می کنند، سراسیمه این طرف و آن طرف، دنبال پناهگاهی می روند و بالاخره قسمت هایی از بدن خود را با برگ درختان می پوشانند «هنگامی که از آن درخت، چشیدند، عورت شان نمایان شد و آن دو برای پوشاندن عورت خود، به برگ درخت روی آوردند.»^۴ بنابراین مسئله حجاب، ریشه در تاریخ انسان داشته، همراه و همزاد او از ابتدا تا حال و تا امتداد تاریخ، بوده و خواهد بود .

در این نوشته بر آنیم تا اهمیت مسئله حجاب و رعایت پوشش اسلامی را از زاویه دیگری ارزیابی نموده و نکاتی را یادآور شویم. چنانچه در ابتدا ذکر شد برخی مدعی هستند: رعایت حجاب و پوشش اسلامی، مانع حضور زنان در اجتماع بوده و فعالیت های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی آنان را محدود می سازد. در جواب باید گفت: اولاً: ادعای ذکر شده، فریب و نیرنگی بیش نیست و این نیرنگ هم از سوی کسانی مطرح می شود که از یک طرف حضور زنان را در مجامع عمومی و خصوصی برای تلذذ، عیاشی و خوشگذرانی می خواهند و از سوی دیگر، به خاطر خصومت و دشمنی که با اسلام و پیروان آن دارند، برای مخدوش ساختن چهره و حیثیت آن، از هر وسیله و

ابزاری استفاده می کنند. از جمله ابزار و وسایلی که برای رسیدن به اهداف شوم و استعماری خود، بهره برداری می کنند این است که ارزش های اسلامی را به عنوان قوانین دست و پاگیر، غیر کارآمد و ارتجاعی، معرفی کرده و به خورد جامعه و مردم می دهند. متن ذیل را که گوینده آن یکی از مزدوران انگلیسی است به عنوان نمونه مرور می کنیم :

«در مسئله بی حجابی زنان باید کوشش فوق العاده به عمل آوریم تا زنان مسلمان به بی حجابی و رها کردن چادر، مشتاق شوند، باید به استناد شواهد و دلایل تاریخی ثابت کنیم که پوشیدگی زن از دوران بنی عباس، متداول شده و مطلقاً سنت اسلام نیست. مردم همسران پیامبر را بدون حجاب می دیدند و زنان صدر اسلام در تمام شئون زندگی، دوش به دوش مردان فعالیت داشته اند پس از

آن که حجاب زن، با تبلیغات وسیعی از میان رفت، وظیفه مأموران ما آن است که جوانان را به عشق بازی و روابط جنسی نامشروع با زنان غیر مسلمان کشانده و زنان کاملاً بدون حجاب ظاهر شوند تا زنان مسلمان از آن تقلید کنند.»^۵

ثانیاً: اگر به تاریخ اسلام نگاه منصفانه داشته باشیم متوجه خواهیم شد که فراوان بوده اند زنان مؤمن متدین و پاکدامنی که با رعایت حجاب و پوشش اسلامی در کنار مردان مؤمن و مسلمان در

صحنه های سیاسی، فرهنگی و حتی نظامی، حضور داشته و فعالیت نموده در شرایط فعلی زنان مسلمان در جاهای مختلف از جمله زنان ایرانی با رعایت حجاب و پوشش اسلامی در کنار سایر اقدار جامعه، در پست ها و مناصب گوناگون، مشغول تلاش و فعالیت هستند، رعایت حجاب را نه تنها مانع فعالیت های اجتماعی خود نمی بینند بلکه آن را به عنوان سد محکم و دژ نفوذناپذیری می دانند که گوهرگران سنگ عفاف و حریم حرمت شان را در برابر تیرهای زهرآلود هوسبازان

شروع و خدائشناس حفاظت می نماید .
ثالثاً: رعایت حجاب و پوشش اسلامی، نه تنها مانع حضور زنان در صحنه های سیاسی و اجتماعی نمی باشد بلکه بر عکس، تشریح حکم حجاب از سوی شارع مقدس، در حقیقت مجوز حضور زنان در صحنه های اجتماعی به حساب می آید، والا نشستن در منزل و ماندن در کنار اعضای خانواده، رعایت نوع حجاب مورد نظر را نمی خواهد حکمی صادر شود لذا صدور حکم پوشش اسلامی از سوی شرع مقدس بهترین دلیل بر این مطلب است که دین مبین اسلام نه تنها با فعالیت های اجتماعی و فرهنگی زنان مخالف نیست بلکه خود زمینه حضور آنان را در فعالیت های اجتماعی فراهم کرده است .

منتهی شرط حضور در اجتماع و فعالیت های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی به خصوص برای قشر خانم ها، ایجاد امنیت لازم در جامعه خواهد بود و از جمله عوامل بسیار مهم و اساسی که در جهت آرامش و آسایش فرد و خانواده و امنیت در اجتماع، نقش ایفا می کند، داشتن حجب و حیا، رعایت اصول و ارزش های دینی و مذهبی از جمله رعایت حجاب و پوشش اسلامی توسط زنان و مردان مؤمن و متدین خواهد بود. اگر به آیات شریفه قرآن کریم و احادیث معصومین در ارتباط با پوشش اسلامی دقت کرده و اشارت ظریف و لطیف آن، مورد ارزیابی قرار گیرد. این اصل و استنباط به دست خواهد آمد که حجاب، محدودیت نیست بلکه مصونیت است. مصونیتی که فرآیند و محصول مبارک آن، سلامت، بهداشت و آرامش افراد خانواده ها و امنیت در جامعه خواهد بود .

قرآن کریم، زنان و مردان مؤمن را مورد خطاب قرار داده و به آنان دستور می دهد: «چشم چرانی

نکنید، دامن های خود را آلوده نساخته و حفظش کنید» ۶ به زنان تأکید بیشتری نموده می گوید:

«حجاب و پوشش اسلامی را رعایت کرده، زینت های خود را آشکار نسازید... و در نشست و

برخاست هم به گونه ای عمل نمائید که متوجه زیورآلات شما نشوند.» ۷ و در صحبت ها و

مکالمات روزمره نیز با ناز و کرشمه، صحبت نکرده، ادا و اطوار زنانه که آتش شهوت را شعله ور

سازد، از خود نشان ندهند.» ۸ «و مانند زنان نیمه عریان دوران جاهلیت، تبرج نکرده و با خودنمایی

و خودآرایی و لباس های نازک و بدن نما ۹ از خانه خارج نشوید» ۱۰

همه این دستورات برای آن است که رعایت آن، علاوه بر اسقاط تکلیف و امتثال اوامر الهی،

سلامت و بهداشت روحی و روانی و آرامش و امنیت فردی و اجتماعی را به دنبال دارد و تخلف و

سرپیچی از آن، یعنی چشم چرانی، آلوده کردن دامن، آشکار ساختن زینت و زیورآلات، صحبت

کردن با ناز و کرشمه و لهجه های مخصوص و مهیج و پوشیدن لباس های نازک و بدن نما، هر

کدام به نوبه خود، باعث فساد، عیاشی، تجاوزگری و اضطراب و ناامنی می شود و جامعه را به

هرج و مرج می کشاند. در احادیث نورانی که از معصومین نقل شده است، نگاه کردن به نامحرم و

چشم چرانی، به عنوان تیر زهرآلود شیطانی، معرفی شده است، لذا امام صادق (ع) می فرماید: «نگاه

(و چشم چرانی) تیری از تیرهای مسموم شیطان است.» ۱۱ در حدیث دیگری بازهم از امام

صادق (ع) می خوانیم «نگاه کردن تیر زهرآلودی از ناحیه شیطان است چه بسیار نگاه هایی که

بعدها، حسرت و تأسف طولانی را به دنبال خواهد داشت.» ۱۲

امام علی (ع) نیز می فرماید: «کسی که نگاهی را رها سازد، حسرت و تأسف او زیاد می شود» ۱۳

در جای دیگری می فرماید: «چه بسیار نگاه هایی که آه و حسرت به دنبال دارد.» ۱۴ و در جملات

دیگری آن امام همام می فرماید: «نگاه و چشم چرانی، پیشاهنگ تمام فتنه هاست» 15 «چشم ها

دام های شیطان هستند.» ۱۶ و «چشم راهبر دل است» ۱۷ به قول شاعر:

ز دست دیده و دل هر دو فریاد

هر آنچه دیده بیند دل کند یاد

بسازم خنجری نوکش ز فولاد

زنم بر دیده تا دل گردد آزاد

در واقع، نگاه های آلوده، مسموم و شهوت انگیز، آتش درون را شعله ور می سازد که فرایند و

محصولی جز فحشا، سیاهی دل؛ مشکلات و نارسایی هایی اجتماعی، نخواهد داشت. چشم چرانی

دام شیطانی، بذر شهوت و رویشگاه فسق و فجور است که دل را می لرزاند، آرامش و ثبات را

سلب نموده و باعث هرج و مرج و فتنه و فساد در جامعه می شود .

لذا چشم چرانی، این تیر مسموم و زهر آلود شیطانی اگر بدون قید و بند، رها شود یقیناً سلامت و

امنیت طرفین را به خطر می اندازد، جوان و نوجوانی که به کوچه و خیابان راه می افتد اگر دستور

اسلام را رعایت نکرده و نگاهش را کوتاه نکند و از طرف دیگر، کسانی که باید حجاب و پوشش

اسلامی را رعایت کنند، رعایت نکنند، چشم جوان به صحنه های شهوت انگیز خواهد افتاد، و

نیروی قدرتمند شهوت به جوشش و غلیان آمده و تحریک خواهد شد، درچنین شرایط حساس و

خطرناکی، این جوان، یا باید به عیاشی، فساد و تجاوزگری روی آورد و به خواسته های قوه

شهوانی جواب مثبت دهد، امنیت خود و دیگران را به خطر اندازد، و یا با تخیل و تصور، با حالت

افسرده و پریشان، زندگی بیمار گونه خود را ادامه داده آسایش و آرامش خانواده را برهم زند .

آنچه از مجموع آیات، روایات و تجربیات کارشناسان به دست می آید این است که: چشم چرانی های هوس آلود بدحجابی و بی حجابی زنان و دختران بی بند و بار از جمله عوامل مؤثر در ایجاد اضطراب و نگرانی افراد و خانواده ها و هرج و مرج و ناامنی در جامعه به حساب می آید. در طرف مقابل اگر اصول و ارزش های اسلامی از جمله حجاب و پوشش اسلامی، رعایت شود از چشم چرانی و نگاه های آلوده جلوگیری به عمل آید و خانم ها در نشست و برخاست و صحبت ها و مکالمات روزمره، دستورات شرع مقدس را رعایت کنند یقیناً زمینه های فساد زدوده شده دام های شیاطین برچیده خواهد شد، آرامش روحی و روانی برای افراد و خانواده ها، نظم، ثبات و امنیت در جامعه پدید خواهد آمد. امام علی (ع) می فرماید: «کسی که نگاهش را کاهش دهد، قلبش آرام می گیرد.» ۱۸ و نعمتی بالاتر از آرامش قلب، وجود ندارد. این موهبت بزرگ اگر در اعضا و افراد جامعه، محقق شده و تجلی پیدا کند، جامعه نیز به طبع اعضا و افراد خود، دارای امنیت و آرامش خواهد شد .

در ارتباط با شأن نزول آیات ۳۰ به بعد از سوره نور، تفاسیر شیعه و سنی نقل کرده اند که: «روزی در هوای گرم مدینه، زن جوانی در حالی که روسری خود را به پشت گردن انداخته و دور گردن و بناگوش او، پیدا بود، از کوچه ای عبور می کرد، مرد جوانی از انصار، آن حالت را مشاهده کرد و چنان غرق تماشا شد که از خود و اطرافش غافل گردید و به دنبال آن زن حرکت نموده تا این که صورتش به شی ای اصابت کرد و مجروح گردید، هنگامی که به خود آمد، خدمت پیامبر (ص) رفت و جریان را برای او بیان داشت، این جا بود که آیات سوره مبارکه نور نازل گردید ۱۹ .

در آیات شریفه سوره نور، از یک طرف مؤمنان اعم از زنان و مردان را مخاطب قرار داده دستور می دهد که نگاه های خود را کوتاه ساخته و به نامحرم خیره نشوند و از فساد و آلودگی دوری کنند و از سوی دیگر به خانم ها دستور می دهد پوشش مناسب را رعایت کرده و زیورآلات خود را آشکار نسازند. تا حوادث نظیر حادثه ای که آیه در ارتباط با آن نازل شده است، اتفاق نیفتد و جوانان از خود بی خود نشده و دنبال زنان و دختران نامحرم راه نیفتاده امنیت و آرامش خود و دیگران را خدشه دار نسازند .

در سوره احزاب نیز در یک جا به خانم ها دستور می دهد: «در محاورات روزمره حالت عادی داشته و با ناز و کرشمه و طنازی صحبت نکنید و در کوچه و خیابان با بدن های نیمه عریان و لباس های بدن نما، ظاهر نشوید.» ۲۰ چند آیه بعد می فرماید: «با چادر و مقنعه اندام خود را بپوشانید.» ۲۱ تمام این برنامه و تأکیدها برای آن است که مردم، زن ها را به عنوان افراد عفیف و پاکدامن بشناسند و موجبات آزار و اذیت آنان را فراهم نسازند. ۲۲ و چشم طمع ندوزند. ۲۳ و در نتیجه امنیت و آرامش قشر خانم ها در سایه چادر و رعایت ضوابط شریعت و پوشش اسلامی، تأمین شود .

در ادامه قرآن کریم می فرماید: با این راه و روش، اگر بیماردلان هوسباز اصلاح نشدند و به آزار و اذیت خانم ها ادامه داده و امنیت و آرامش آنان را تهدید کردند. برخورد شدیدتری با آنان صورت خواهد گرفت: «اگر منافقان و بیماردلان «شهوة پرست» و کسانی که در شهر، اضطراب و نگرانی به وجود می آورند از اعمال زشت خود دست برندارند، ترا «ای رسول» علیه ایشان، بسیج خواهیم کرد، در آن صورت، مدت کمی در مجاورت با تو در این شهر زندگی خواهند کرد و

نابود خواهند شد.» ۲۴ تا آرامش و امنیت در جامعه تأمین شود .

از مجموع مطالب یاد شده این نتیجه به دست می آید که رعایت حجاب و پوشش اسلامی برای

زنان و مردان مؤمن و مسلمان، تکلیف الهی است. رعایت آن، علاوه بر این که موجب عمل به

دستورات الهی می شود، شخصیت فردی اجتماعی و معنوی انسان محجوب و پاکدامن، سیر

صعودی پیدا کرده و نردبان تعالی و تکامل را یکی پس از دیگری طی خواهد کرد و از سوی

دیگر در تأمین بهداشت روحی و روانی و آرامش خانواده ها و صفای نورانیت و امنیت در جامعه

نقش به سزایی ایفا می کند. به امید روزی که جوامع اسلامی و انسانی از تمام آلودگی ها تصفیه

شود و زمینه حضور زنان و دختران بدون دغدغه و دلواپسی، در اجتماعات فراهم شود .

منابع :

۱- آیا حجاب ضرورت دارد؟، دکتر شهریار روحانی .

2- حجاب در ادیان، علی محمدی، ماهنامه پیام زن شماره های ۱۸ و ۱۹ و ۲۰.

3- نگاه پاک زن و نگاه های آلوده به او، آیین بهزیستی اسلام، ج ۳، دکتر احمد صبور اردوباری .

4- قرآن کریم، اعراف/ ۲۲

5- قره العین «درآمدی بر تاریخ بی حجابی در ایران»، ص ۴۰، سینا واحد، مؤسسه انتشاراتی نور .

6- برداشت آزاد، از آیه ۳۰ و 31 سوره نور ترجمه آزاد

7- قرآن کریم، نور ۳۱

8- قرآن کریم، احزاب ۳۲ ترجمه آزاد

9- محاسن التأویل، ج ۱۳، ص ۳۴۹، محمد جمال الدین قاسمی، یکی از معانی تبرج را لباس

نازک، ذکر کرده است .

10- قرآن کریم، احزاب ۳۳ ترجمه آزاد

11- دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۲۰۲

12- وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۱۳۸

13- غررالحکم و درر الکلم، ج ۵، ص ۱۹۵

14- همان، ج ۴، ص ۵۴۹

15- همان، ج ۱، ص ۲۶۲ «الحظ رايد الفتن»

16- همان، ج ۱، ص ۳۳۵ «العیون مصائد الشیطان»

17- همان، ج ۱، ص ۱۰۰ «العين بريد القلب»

18- غررالحکم و درر الکلم، ج ۵، ص ۴۴۹

19- ر.ک: تفسیر صافی، ج ۳، ص ۴۳۰؛ الدر المنثور، ج ۵، ص ۴۰؛ کافی، ج ۵، ص ۵۲۱.

20- برداشت از آیه 32 و 33 سوره احزاب .

21- قرآن کریم، احزاب / ۵۹: ترجمه آزاد

22- برداشت از آیه ۵۹ سوره احزاب

23- قرآن کریم، احزاب / ۳۲

24- قرآن کریم، احزاب / 60